

BIJLAGE 1

DOEL-STELLINGEN

DR. W. MEUWESE

1 Het geven van zeer grote aandacht aan het onderwijs in de moedertaal op alle niveaus van het onderwijssysteem wordt gerechtvaardigd door de centrale rol van de taal in het maatschappelijk verkeer.

2 Taal is een machtig instrument voor de beheersing van de omgeving door het individu. Met taal kan worden geanalyseerd, geabstraheerd, over ideeën worden gecommuniceerd. Begrijpen wat in de wereld gebeurt en het vinden van een plaats in die wereld is onmogelijk zonder hoog ontwikkelde taalvaardigheid. Taal is de sleutel voor kennis, communicatie, zelfrealisatie en deelname aan de cultuur in de ruimste zin.

3 Wanneer taalvaardigheid geconcentreerd wordt in subgroepen van de maatschappij, ontstaat een ongelijke machtsverdeling. Macht uitoefenen is beheersing van het gedrag van anderen, dit gebeurt met de taal als instrument. Democratie, in de betekenis van spreiding van macht, is daarom slechts te verwezenlijken, wanneer iedereen adequaat kan beschikken over het instrument van de taal.

4 Wanneer stellingen 1 t/m 3 als uitgangspunt worden aanvaard, dan volgt daaruit dat doelstellingen voor het moedertaalonderwijs door hun maatschappelijke betekenis moeten worden gerechtvaardigd.

5 Veel discussies over doelstellingen worden gestoord door vaag taalgebruik. Om doelstellingen ondubbelzinnig te kunnen vastleggen is een expliciete taal nodig, waarin van alle begrippen de betekenis is vastgelegd. In onderwijskundige literatuur zijn enkele systemen voor doelstellingenformulering gepubliceerd, die ook bij het vaststellen van doelstellingen voor het moedertaalonderwijs gebruikt kunnen worden.

6 Om koppeling van doelstelling en onderwijsmethode mogelijk te maken, moet het complexe fenomeen 'taalgebruik' geanalyseerd worden in een hiërarchisch geordend stelsel van componenten. Het is niet denkbeeldig, dat een afbeelding van hiërarchie op onderwijsmethoden tot optimaal onderwijs leidt.

7 Onderwijs in technische en conceptuele aspecten van taalvaardigheid kan gebruik maken van technologische middelen om tot betere resultaten te komen. Gebruik van een computer in het basis-onder-

wijs in de U.S.A. heeft b.v. aangetoond, dat op deze manier taal-achterstand kan worden bestreden.

8 Het ware wenselijk, de discussie niet te verwarren door teveel aandacht te geven aan 'expressief', 'creatief' taalgebruik als een afzonderlijke categorie. Het is wellicht mogelijk deze taalfuncties terug te voeren tot speciale vormen van cognitieve functies, en hen binnen hetzelfde schema te behandelen als 'normaal' taalgebruik.

9 De scheiding van doelstellingenformulering en onderwijsmethode moet worden gerelativeerd. Doelstellingen zowel als methoden veranderen als gevolg van onderlinge interactie. Een optimale strategie voor vernieuwing van onderwijs in de moedertaal zou kunnen bestaan uit de constructie van verzamelingen doelstellingen-methodecombinaties die elk op hun effect kunnen worden geëvalueerd.